

Львівський національний університет ім. Івана Франка
Факультет філологічний
Кафедра українського прикладного мовознавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Культура української мови

галузь знань
спеціальність
спеціалізація
факультет

03 Гуманітарні науки
(шифр і назва напряму підготовки)
035 Філологія
035.03 слов'янські мови та літератури (переклад включно)
(назва спеціалізації)
філологічний

Львів 2020

Робоча програма з курсу «Культура української мови» для студентів 4 курсу за спеціальністю 035 Філологія; спеціалізацією 035.01 Українська мова та література, 035.03 слов'янські мови та літератури (переклад включно) “30” червня 2020 року

Розробники: професор, доктор філологічних наук **Кочан І.М.**

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри українського прикладного мовознавства.

Протокол № 9 від “30” червня 2020 р.

Завідувач кафедри
“30” червня 2020 року

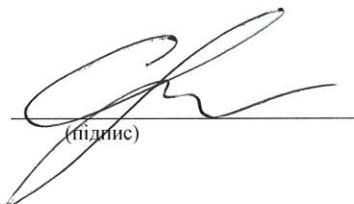
(підпись)

(проф. Кочан І.М.)
(прізвище та ініціали)

Затверджено Вченою радою філологічного факультету
Протокол від “30” червня 2020 року № 10

“30” червня 2020 року

Голова

(підпись)

(проф. Пилипчук С.М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Культура української мови	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		дenna форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність 035.філологія		
Модулів – Змістових модулів –3 Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Спеціалізація: 035.01 Українська мова та література, 035.03 слов'янські мови та літератури (переклад включно)	Рік підготовки: 4-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин		8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1/1 самостійної роботи студента - 4,4	бакалавр	Лекції	
		14 год.	
		Лабораторні	
		Практичні	
		14 год.	
		Самостійна робота: 34 год.	
		Вид контролю: задік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – розглянути норми кожного функціонального стилю сучасної української літературної мови, сприяти формуванню у студентів мовленнєвої майстерності, мовного чуття.

Завдання

- 1) допомогти студентам досконало оволодіти мовними нормами сучасної української літературної мови;
- 2) розвивати у майбутніх філологів мовне чуття і мовний смак;
- 3) виробити у студентів навички доцільно використовувати мовні засоби відповідно до цільових настанов та загальної експресивної спрямованості текстів різного функціонального призначення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні функціональні стилі сучасної мови та їх ознаки;
- види мовних норм: акцентологічні, орфоепічні, граматичні, стилістичні, форографічні, пунктуаційні;
- основні правила наголошування слів в сучасній українській літературній мові;
- основні правила вимови;
- основні морфологічні норми;
- основні синтаксичні норми;
- типи помилок, пов'язаних з порушенням логічності мовлення;
- типи помилок, пов'язаних з порушенням точності слововживання;
- типи помилок, пов'язані з порушенням чистоти мовлення;
- формули і тональності українського мовленнєвого етикету;
- стилістичні засоби увиразнення тексту;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **уміти**:

- розрізняти тексти різних функціональних стилів;
- правильно наголошувати і вимовляти слова;
- не порушувати граматичних норм;
- правильно послуговуватися граматичними варіантами у різних стилях мовлення;
- уникати багатослів'я, штампів та канцеляризмів;
- чітко, логічно, грамотно висловлювати свої думки;
- не засмічувати мовлення позалітературними елементами;
- виправляти текст.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Базові засади курсу «Культура української мови»

Тема 1. Культура мови як наука і навчальна дисципліна. Зміст понять «культура мови» і «культура мовлення». Предмет і завдання культури мови. Зв'язок курсу з іншими навчальними дисциплінами. Основні ознаки культури мови: точність, чистота, виразність, правильність, доречність, багатство, логічність тощо. Основні типи мовних норм.

Тема 2 Функціональні стилі сучасної української літературної мови. Спроби їх класифікації. Загальна характеристика кожного функціонального стилю (наукового, офіційно-ділового, художнього, публіцистичного, розмовно-побутового, конфесійного), їх підстилі, призначення, основні ознаки. Стилістична норма в мові і мовленні.

.Змістовий модуль 2. Норми усного літературного мовлення. Лексичні та фразеологічні норми.

Тема 3. Усне літературне мовлення. Акцентологічні норми сучасної української літературної мови. Наголос словесний, фразовий, логічний. Функції словесного наголосу. Основні правила наголошування слів в українській мові. Норми правильної літературної вимови. Вимова голосних і приголосних звуків. Нормативна взаємодія голосних і приголосних у мовленнєвому потоці. Миловучність українського мовлення.

Тема 4. Мовленнєвий етикет. Поняття етикету. Його складники. Тональності і формули мовленнєвого етикету в різних мовленнєвих ситуаціях. Невербальне спілкування. Фатичне спілкування. Правила ведення розмови.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	. Функціональні стилі сучасної української літературної мови. Спроби їх класифікації.	2
2	Норми наголошування слів в українській мові. Норми вимови	2
3	Мовленнєвий етикет. Поняття етикету. Його складники. Тональності і формули мовленнєвого етикету в різних мовленнєвих ситуаціях.	2
4.	. Чистота і точність мовлення на лексичному рівні.	2
5	Фразеологічні норми. Мовні штампи та канцеляризми.	2
6	Морфологічні норми сучасної української літературної мови.	2
7	Синтаксичні норми. Причини порушення синтаксичних норм.	2
	Усього	14

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фіксація мовних норм в лексикографічних джерелах...	2
2	Мовна норма і стиль...	2
3.	Усне літературне мовлення	4
4	Лексичні норми	6
5	Словотвірні норми	4
6	Морфологічні норми	6
7	Синтаксичні норми	6
8	Логічність мовлення	4
	Разом	34

9. Індивідуальні завдання

1. Спостерігати за власним мовленням та мовленням своїх друзів. Фіксувати мовленнєві недочіки на кількох мовних рівнях.
2. Записувати мовленнєві оргіхи, почуті в ЗМІ (радіо, телебачення), фіксуючи їх.
3. Законспектувати відповідні наукові праці.

10. Методи навчання

Спостереження, експеримент, лекції, практичні

11. Методи контролю

Тестові завдання, модульний контроль, усне опитування, дискусії.

12. Розподіл балів, які отримують студенти Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота

Змістовий модуль №1	Змістовий модуль 2				Змістовий модуль № 3				Підсумковий тест	Усього
T1	T2	T3	T4	модуль	T7	T8	T9	T10		
	5	5	5		15	5	5		10	50 . 100

Цифрами позначені модульні завдання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100		A	відмінно	зараховано
81-89		B	добре	
71-80		C		
61-70		D	задовільно	
51-60		E		
21-50		FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

1. Антисуржик / За ред. О.А. Сербенської. – Львів, 1994.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо /Б. Антоненко-Давидович. – К., 1991.
3. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Н.Д. Бабич. –Львів, 1990.
4. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура мови /Н.Д. Бабич. – Львів,2003.
5. Білоус М. П. Мовленнєвий етикет українського народу / М,П. Білоус // Культура мови і культура в мові. – К.,1991. – С.74 - 81.
6. Білоус М.П. Фатичне спілкування українців /М.П. Білоус // Мова і культура нації. – Львів, 1991. –С.18-23.
7. Богдан С. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С. Богдан. – К., 1998.
8. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови: Навч. посібник / Н.В. Ботвина. – К., 1999.
9. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові /В.Винницький. – К., 1984.

10. Винницький В.М. Українська акцентна система: становлення, розвиток / В. Винницький. – Львів, 2002. – 576 с.
11. Вовк П.С. Сучасна українська літературна мова :рухомий наголос в іменниках і дієсловах / П. С. Вовк.– К., 1996.
12. Волкотруб Г.Й. Практична стилістика сучасної української мови: Використання морфологічних засобів мови : навч. посіб / Г.Й. Волкотруб. – К., 1998.
13. Грищенко Т. Українська мова та культура мовлення / Т. Грищенко. – Вінниця, 2003. – С. 49-75.
14. Дорошенко С.І. Граматична стилістика української мови / С.І. Дорошенко. – К., 1985.
15. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення / П.С. Дудик. – К., 1973.
16. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності: стилістика і культура мови / С.Я. Єрмоленко. – К., 1999..
17. Іванишин В. Мова і нація / В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький. – Дрогобич, 1992.
18. Караванський С. Секрети української мови / С. Караванський.– К., 1994.
19. Коваль А.П. Культура ділового мовлення / А.П. Коваль. – К., 1990.
20. Коваль А.П. Культура української мови / А.П. Коваль.– К., 1970.
21. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови / А.П. Коваль. – К., 1978.
22. Kochan I.M. Культура рідної мови / I.M. Kochan, A.C. Tokars'ka – Lviv, 1996.
23. Леонова М.В. Стилістичні помилки та їх характер /M.В. Леонова // Українська мова і література в школі. –1972. – № 5.
24. Мельничайко В.Я. Про порядок слів у простому реченні /
25. В. Я. Мельничайко // УМЛШ. – 1969. – №10. – С. 60-69.
26. Микитюк О. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки,Львів,Вид-во Львівської політехніки, 2017 - 240 с
27. Мішенина Т.М. Культура мовлення: навч.-метод. посібник. / Т.М. Мішенина – Кривий Ріг, 2009.
28. Мова і культура. – К., 1986.
29. Мова і час: Розвиток функціональних стилів сучасної української літературної мови. – К., 1977.
30. . Пазяк О. Українська мова і культура мовлення / О. Пазяк, Г. Кисіль. – К., 1995.
31. Панько Т. Слово в духовному житті нації / Т. Панько, М. Білоус. – К.: Знання, 1995.
32. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика: пробний підручник для гімназій гуманітарного профілю / М.І. Пентилюк. – К., 1994
33. Пилинський М.М. Мовна норма і стиль / М.М. Пилинський. – К., 1976.
34. Пилинський М.М. Літературні норми. Типи та їх класифікація / М.М. Пилинський // Мовознавство. –1974. – № 3.
35. Плющ Н.В. Формули ввічливості в системі українського мовного етикету / Н.В. Плющ //Українська мова і сучасність. – К., 1996. – С. 96-98.
36. Пономарів О.Д. Культура слова : мовностилістичні поради / О.Д. Пономарів. – К., 2001.
37. Пономарів О.Д. Стилістика сучасної української літературної мови / О.Д. Пономарів. – К., 1992.
38. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування / Я. Радевич-Винницький. – Львів : Сполом, 2001.
39. Редько Ю.К. Відмінювання, правопис і наголос українських прізвищ / Ю.К. Редько // Про культуру мови. – К., 1964.
40. Русанівський В.М. Чи правильно це написано? /В.М. Русанівський. – К., 1972.
41. . Русанівський В.М. Запозичені особові імена і прізвища: складні питання сучасного українського правопису / В.М. Русанівський. – К., 1980.
42. . Сербенська О. Культура усного мовлення /О. Сербенська. – Львів, 2003.

43. Стельмахович М. Український мовленнєвий етикет / М. Стельмахович // Урок української. – 2001. – № 3. – С. 14-15.
44. Український правопис. – К., 1995.
45. У якій формі вжити присудок? // Культура слова. – 1986. – Вип. 30. – С. 44-50.
46. 41. Чак Є. Складні випадки українського слововживання /Є. Чак. – К., 1979.
47. 42.Чак Є. Складні випадки вживання слів / Є. Чак. – К.,1984.
48. Чередниченко І.Г. Нариси із загальної стилістики сучасної української мови / І.Г. Чередниченко. – К., 1962.

Додаткова

- 1..Бабич Н. Сила мовленого слова : науково-публіцистичні нариси з культури мови / Н. Бабич: Чернівці, 1996.
- 2.*Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови* / М.М. Пилинський, Н.Я. Дзюбишина-Мельник, К.В. Ленець та ін. – К., 1990.
- 3.Гриценко Т.Б. Українська мова та культура мовлення /Т.Б. Гриценко. – К., 2005.
- 4.Дороніна М. Культура спілкування ділових людей /М. Дороніна. – К., 1998.
- 5.Загнітко А.П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування /А.П. Загнітко, І.Г. Данилюк. – Донецьк, 2004.
- 6.Зорівчак Р. Боліти болем слова нашого / Р. Зорівчак. – Тернопіль, 2008.
- 7.Зубков М. Українська мова: універсальний довідник /М. Зубков. – Харків, 2004.
- 8.Капелюшний А.О. Практична стилістика української мови : навчальний посібник / А. О. Капелюшний. –Львів, 2001.
- 9.Караванський С. Пошук українського слова /С. Караванський. – К., 2001.
10. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма. – Львів, 2010
11. Культура фахового мовлення: навчальний посібник /За ред. Н.Д. Бабич. – Чернівці. – 2006.
12. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування /З. Мацюк, Н. Станкевич . – К., 2005.
13. Муромцева О. Культура мови вчителя /О. Муромцева, В. Жовтобрюх. – Харків, 1998.
14. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки / І. Огієнко.– Львів, 1995.
15. Одарченко П. Про культуру української мови: збірник статей / П. Одарченко. – К., 1997.
16. Пилинський М.М. Розвиток стилів сучасної української літературної мови / М. М. Пилинський //Стиль і час (Хрестоматія). – К., 1983.
17. Плющ Н. Мова – солов'їна. То чому ж цвірінькаємо?(Про вимовні норми в умовах українсько-російської двомовності) / Н. Плющ // Урок української. – 2001. –№ 4.
18. Пономарів О. Фонеми Г і Г: Словник і коментар /О. Пономарів. – К., 1997.
19. Промова, або де ми помиляємося / [Керівники проекту О. М. Демська-Кульчицька, К. Г. Городенська, В.Л. Кабак]. – К., 2006.
20. Русланівський В. Співвідношення функціональних і експресивних стилів мови / В.Русланівський // Слово і труд. – К., 1976.
21. Сербенська О. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем: 140 запитань і відповідей / О. Сербенська, М. Волощак. –Львів, 2001.
22. Слинсько І. Синтаксис сучасної української мови:Проблемні питання / І. Слинсько. – К., 1994.
23. Стахів Марія. Український комунікативний етикет / Марія Стаків. – К., 2008. – С. 42-74.
24. Сучасна українська літературна мова. Стилістика / Відп. ред. Г.П. Їжакевич. – К., 1973.
25. Токарська А.С., Кочан І.М. Культура фахового мовлення правника / А.Токарська, І.Кочан. - Львів,2003.

26. Фаріон І. Мовна норма: Знищення. Пошук. Віднова / І. Фаріон. – Івано-Франківськ, 2009.
27. Фаріон І. Правопис – корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір / І. Фаріон. – Львів, 2006.
28. Ющук І. Практичний довідник з української мови / І.Ющук. – К., 2000.
29. Яцимірська М. Культура фахової мови журналіста : навчальний посібник / М. Яцимірська. – Львів, 2004.

Словники

1. Бурячок А.А. Правописний словник імен та найпоширеніших прізвищ / А. А. Бурячок. – К.,1996.
2. Головащук С.І. Складні випадки наголошення : словник-довідник / С. І. Головащук. – К., 1995.
3. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання / С. І. Головащук. – К., 1989.
4. Головащук С. І. Українське літературне слововживання : словник-довідник / С. І. Головащук. – К., 1995.
5. Гриджус О.Є. Подвійне наголошування: Словник-довідник. – Львів, 2013.
6. Гринчишин Д. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – Львів, 1996.
7. Гринчишин Д.Г. Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – К., 1986.
8. Демська О. Словник омонімів / О. Демська, І. Кульчицький. – Львів, 1996.
9. Калашник В. Українсько-російський словник наголосів / В. Калашник, Л. Савченко. – Х.: Каравела, 1997. – 112 с.
10. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. –К., 1993.
11. Культура мови на щодень. – К., 2000.
12. Культура української мови : словник-довідник. – К.,1990.
13. Орфографічний словник української мови. – К., 1999.
14. Орфоепічний словник української мови у 2-х т. / За ред.М. Пещак. – К.,2001.
15. Орфоепічний словник / Укл. М. Погрібний. – К., 1984.
16. Погрібний М.І. Словник наголосів / М. І. Погрібний. – К., 1959.
17. Полюга Л.М. Словник антонімів / Л.М. Полюга. – К., 1999.
18. Редько Ю.К. Довідник українських прізвищ / Ю. К. Редько. – К., 1969.
19. Сербенська О. Екологія українського слова: практичний словничок-довідник / О. Сербенська, М. Білоус. – Львів, 2008.
20. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак, – К., 2004.
21. Словник іншомовних слів. – К., 1985.
22. Словник синонімів української мови : у 2 т. – К., 1999.
23. Словник труднощів української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Пазяк, О. Сербенська, З. Терлак, – К., 1989.
24. Струганець Л. Культура мови: Словник термінів / Л. Струганець. – Тернопіль, 2000.
25. Словник української мови : в 11 т. – К., 1970-1980.
26. Українська літературна вимова і наголос : словник-довідник. – К., 1973.
27. Словник синонімів української мови : у 2 т. – К., 1999.
28. Словник труднощів української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Пазяк, О. Сербенська, З. Терлак, – К., 1989.
29. Струганець Л. Культура мови: Словник термінів / Л. Струганець. – Тернопіль, 2000.

30. Словник української мови : в 11 т. – К., 1970-1980.
31. Українська літературна вимова і наголос : словник-довідник. – К., 1973.

15. Інформаційні ресурси

<https://uk.wikipedia.org/wikioКультура мови>
<http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/852/1/13.pdf>
https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3032/1/kultura_ukrayinskoyi_movi.pdf
http://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlenna_komunikativni_oznaki
https://www.google.com/search?q
&aqs=chrome..69i57j015.8692j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8
http://www.ariy.com.ua/%D1%96nternet-magazin/ukrainska_mova/normi_ta_kultura_ukra%D1%97nsko%D1%97_movi_za_onovlenim_pravopisom.html
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/22669/1/kultura%20ukrainskoi%20fahovo%20movi.pdf>